

Основні зміни в трудовому законодавстві на початку 2022 року

Закон України [«Про державний бюджет на 2022 рік»](#), який ухвалений Верховною Радою України 2 грудня 2021 року та набуває чинності 1 січня 2022 року, передбачає, зокрема, наступне.

Протягом 2022 року мінімальна заробітна плата, яка зростає 1 грудня 2021 року на 500 гривень, становитиме 6 500 гривень на місяць. В жовтні на 3% підвищиться її розмір і становитиме 6 700 гривень. Наступне підвищення мінімальної заробітної плати заплановано з 1 січня 2023 року – до 7 176 гривень.

Прожитковий мінімум для працездатних осіб зріс 1 грудня 2021 року – до 2 481 гривень і залишиться в тому ж розмірі з січня 2022 року.

З 1 грудня загальний прожитковий мінімум підвищився до 2 393 гривень, для дітей віком до шести років – до 2 100 гривень, від 6 до 18 років – до 2 618 гривень, а для осіб, які втратили працездатність, – до 1 934 гривень.

У 2022 році заплановані два підвищення прожиткового мінімуму: у липні та грудні. Загальний показник 1 липня зростає до 2 508 гривень, а 1 грудня – до 2 589 гривень; для працездатних осіб – до 2 600 гривень та 2 684 гривень; для дітей віком до шести років – до 2 201 гривень, та 2 272 гривень; для дітей віком 6-18 років – до 2 744 гривень та 2 833 гривень; для осіб, що втратили працездатність - до 2 027 гривень та 2 093 гривень відповідно.

У 2022 році загальний обсяг освітньої субвенції, яка використовується для виплати заробітних плат працівникам закладів освіти, становить 108 млрд. грн, що на 8,8% більше, ніж у 2021 році.

Розмір субвенції на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» становить 15,7 млрд. грн; на створення навчально-практичних центрів сучасної професійної (професійно-технічної) освіти розмір субвенції становить – 250 млн.грн.

Постановою Кабінету Міністрів України від 15.12.21 № 1336 «Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 березня 2020 р. № 338 і постанови Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2020 р. № 1236» продовжено дію карантину на території України до 31 березня 2022 року.

Крім цього, у 2022 році продовжує діяти наказ Міністерства охорони здоров'я України від 04.10.21 № 2153 «Про затвердження Переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним щепленням», до якого включено працівників закладів вищої, післядипломної, фахової передвищої, професійної (професійно-технічної), загальної середньої, у тому числі спеціальних, дошкільної, позашкільної освіти, закладів спеціалізованої освіти та наукових установ незалежно від типу та форми власності.

На даний час в Окружному адміністративному суді міста Києва продовжується розгляд судових справ №№ 640/27797/21, 640/29053/21, 640/31045/21 про скасування цього наказу за участі представників Профспілки працівників освіти і науки України.

1 січня 2022 року набувають чинності зміни до Закону України [«Про статус та соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи»](#). Змінами передбачається, що додаткова пенсія за шкоду, заподіяну здоров'ю, та щомісячна компенсація сім'ям за втрату годувальника внаслідок Чорнобильської катастрофи виплачуються повністю незалежно від заробітної плати, пенсії чи іншого доходу.

В усіх випадках розміри пенсії по інвалідності, що настала внаслідок каліцтва чи захворювання внаслідок Чорнобильської катастрофи, не можуть бути нижчими: для I групи інвалідності – 6000 гривень; для II групи інвалідності - 4800 гривень; для III групи інвалідності - 3700 гривень; для дітей з інвалідністю – 3700 гривень.

За інформацією Міністерства соціальної політики з 1 січня мінімальні пенсійні виплати для осіб, які отримали першу групу інвалідності становитимуть не меншими за 14,6 тис. грн, для другої – 9,5 тис. грн, для третьої – 7 тис. грн.

Крім того, [постановою Кабінету Міністрів України «Про додатковий соціальний захист окремих категорій осіб у 2022 році та в подальшому»](#) від 15.09.2021 № 963 з початку 2022 року передбачено підвищення на 9% пенсії для жінок віком понад 60 років.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до п.1 постанови Кабінету Міністрів від 3 серпня 2020 року № 674», із січня мінімальна пенсійна виплата кожному з непрацездатних батьків, дружині (чоловіку) захисників (захисниць), що загинули в зоні проведення АТО/ООС, становитиме не менше 7 800 грн.

У січні також зростуть пенсійні виплати для 65-річних осіб у зв'язку із зростанням мінімальної заробітної плати із 6000 грн до 6500 грн.

Статтею 28 Закону України [«Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»](#) встановлено, що для осіб, які досягли віку 65 років, мінімальний розмір пенсії за віком встановлюється у розмірі 40% від мінімальної заробітної плати, визначеної законом про Державний бюджет України на відповідний рік, але не менше за прожитковий мінімум для осіб, які втратили працездатність, визначений законом.

Така виплата встановлюється непрацюючим пенсіонерам, за наявності у чоловіків – 35 років страхового стажу, у жінок – 30 років страхового стажу. З 1 грудня 2021 року зазначений показник становитиме 2600,00 грн. (6500,00 грн. x 40%).

З 1 січня 2022 року, відповідно до зростання прожиткового мінімуму для непрацездатних, мінімальна пенсія становить 1 934 грн.; з 1 липня – 2 027 грн., а з 1 грудня – 2 093 грн.

Законодавчі вимоги щодо страхового стажу при виході на пенсію у 2022 році: при досягненні 60-річного віку – стаж 29 років; у 63 роки – стаж 19-29 років; у 65 років – стаж 15-19 років.

Кожного наступного року необхідна тривалість страхового стажу зростатиме на рік. З 1 січня 2028 року необхідний страховий стаж для призначення пенсії за віком після досягнення віку 60 років становитиме не менше 35 років.

Для громадян, які мають стаж менше 15 років, пенсійні виплати не нараховуватимуться, для них передбачена виплата грошової допомоги за умови, якщо дохід менший за прожитковий мінімум (2 481 грн у 2022 році).

Для непрацюючих осіб є можливість придбання страхового стажу шляхом укладення договору добровільного страхування (не менше ніж на один рік), який може передбачати одноразову сплату єдиного внеску за попередні періоди, коли особа не перебувала в трудових відносинах з роботодавцем та не підлягала загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню.

Сума сплаченого єдиного внеску за кожний місяць не повинна бути меншою за мінімальний страховий внесок на дату укладення договору, а при сплаті за попередні періоди вона помножується на коефіцієнт 2.

Прийнято низку нормативно-правових актів у 2021 році, які є базовими для формування правової бази держави на наступні роки.

Верховною Радою України прийнято [Закон України «Про медіацію»](#) від 16 листопада 2021 року № 1875-IX (набрав чинності 15 грудня 2021 року).

Законом визначено правові засади та порядок проведення медіації як позасудової процедури врегулювання конфлікту (спору), принципи медіації, статус медіатора, вимоги до його підготовки та інші питання, пов'язані з цією процедурою.

Його норми поширюються на суспільні відносини, пов'язані з проведенням медіації з метою запобігання виникненню конфліктів (спорів) у майбутньому або врегулювання будь-яких конфліктів (спорів), у тому числі цивільних, сімейних, трудових, господарських, адміністративних, а також у справах про адміністративні правопорушення та у кримінальних провадженнях з метою примирення потерпілого з підозрюваним (обвинуваченим).

Законом України [«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обліку трудової діяльності працівника в електронній формі»](#) від 5 лютого 2021 року (набув чинності 10 червня 2021 року) передбачено, що облік трудової діяльності працівника здійснюється в електронній формі в реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування у порядку, визначеному

Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування». Але, при цьому ведення паперових трудових книжок не скасовується.

[Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 01.06.2021 року № 1066](#) «Деякі питання формування медичних висновків про тимчасову непрацездатність та проведення їхньої перевірки» (із змінами і доповненнями), завершено формування нормативно-правової бази для запровадження електронних лікарняних листків. Затверджено порядки формування медичних висновків про тимчасову непрацездатність в Реєстрі медичних висновків в електронній системі охорони здоров'я; здійснення Фондом соціального страхування України перевірок обґрунтованості видачі та продовження листків непрацездатності та Інструкцію по роботі з медичними висновками про тимчасову непрацездатність в Реєстрі медичних висновків в електронній системі охорони здоров'я та листками непрацездатності на період дії перехідної моделі. В новій редакції викладено Положення про експертизу тимчасової непрацездатності.

Міністерство оборони України [наказом від 11.10.21 № 313](#) (набрав чинності 17.12.2021) затвердило Перелік спеціальностей та/або професій, споріднених з відповідними військово-обліковими спеціальностями, після одержання яких жінки беруться на військовий облік військовозобов'язаних.

Законом «Про військовий обов'язок і військову службу» передбачено, що жінки, які мають спеціальність та/або професію, споріднену з відповідною військово-обліковою спеціальністю, визначеною в переліку, затвердженому Міністерством оборони України, та придатні до проходження військової служби за станом здоров'я та віком, беруться на військовий облік військовозобов'язаних (ч. 11 ст. 1 Закону).

Жінки, які перебувають на військовому обліку, можуть бути призвані на військову службу чи залучені для виконання робіт із забезпечення оборони держави у воєнний час. У мирний час жінки можуть бути прийняті на військову службу та службу у військовому резерві тільки в добровільному порядку (за контрактом) (ч. 12 ст. 1 Закону).

Жінки виконують військовий обов'язок на рівних засадах із чоловіками (за винятком випадків, передбачених законодавством з питань охорони материнства та дитинства, а також заборони дискримінації за ознакою статі), що включає прийняття в добровільному порядку (за контрактом) та призов на військову службу, проходження військової служби, проходження служби у військовому резерві, виконання військового обов'язку в запасі та дотримання правил військового обліку.